

MATEI VIȘNIEC:
EL PERRO DE ANAXÁGORAS

Introducción, selección y traducción de María del Mar Calvo Lambru

MATEI VIȘNIEC:
ANAXAGORAS' DOG

Introduction, selection and translation
by María del Mar Calvo Lambru

María del Mar Calvo Lambru

Fotografía de Matei Vișniec por cortesía del propio autor

MATEI VIȘNIEC: UNA PRESENTACIÓN PARA EL LECTOR HISPÁNICO

El poeta, dramaturgo, ensayista y novelista Matei Vișniec nació el 29 de enero de 1956 en Rădăuți, Bucovina, la provincia más septentrional de Rumanía, junto a la frontera con Ucrania; debutó con varios poemas en 1972, en la revista *Luceafărul* (*El lucero*) y años después se estableció en Bucarest, donde cursó estudios de Filosofía e Historia y se convirtió en uno de los fundadores del Cenáculo del Lunes, renombrado círculo literario dirigido por Nicolae Manolescu y extremadamente crítico con la dictadura que asolaba el país. Su primer volumen de versos, *La noapte va ninge* (*Esta noche va a nevar*), vio la luz en 1980. El segundo, *Înțeleptul la ora de ceai* (*El sabio a la hora del té*), le valió el Premio de Poesía de la Unión de Escritores de Rumanía en 1984.

Fotografía de Matei Vișniec por cortesía del propio autor

Durante su primera etapa, previa a la caída del régimen y a su exilio en Francia, la literatura se había convertido en una forma natural de resistencia. Las primeras composiciones de Vișniec siguen cierta línea de denuncia, de protesta irónica camuflada bajo acciones grotescas y absurdas (*Encontraré osos maravillosos*). A menudo engloban una fábula filosófica (*El segundo en nacer*, *Las ausencias de un día de la ciudad*), inserta en un decorado disparatado que no es ajeno al mundo urbano y sus desgracias. Por otro lado, también

contienen con frecuencia pequeños dramas *in nuce*, en los que el personaje se ve abocado a su propia e ilógica tragedia (*Yo; La salida por la boca negra de la palabra*). La progresión natural que siguió la obra de Vişniec desde la lírica hacia el teatro, su faceta más conocida, puede observarse ya en estos versos.

Desde su exilio en París en 1987, el autor ha publicado numerosas antologías poéticas –*Oraşul cu un singur locuitor* (*La ciudad de un solo habitante*), 2005; *La masă cu Marx*, (*En la mesa con Marx*), 2011; *Obra poética*, 2017; *Vi se pare cumva nedreaptă dispariția dumneavoastră?* (*¿Acaso le parece a usted injusta su desaparición?*), 2019–, obras de teatro –*Păianjenul în rană* (*La araña en la herida*), 2007; *Groapa din tavan* (*El hoyo del techo*), 2007; *Cabaretul cuvintelor* (*El cabaré de las palabras*), 2012– y novelas –*Cafeneaua pas-parol* (*El café pasapalabra*), 2008; *Negustorul de începuturi de roman* (*El mercader de las primeras frases de novela*), 2013–, entre otras apariciones.

Actualmente, Matei Vişniec trabaja como periodista en Radio France Internationale. Sus obras han sido traducidas a más de quince idiomas y se le han otorgado, entre otros, el Premio de la Prensa en el Festival Internacional de Teatro de Aviñón (2008), el Premio de Literatura Europea Jean Monnet (2016) y el Premio de la Academia Rumana (2015) por toda su trayectoria literaria. En 2018, el Ministerio de Cultura de Francia lo convertía en *Chevalier des Arts et des Lettres*.

Fotografía de Matei Vişniec por cortesía del propio autor

MATEI VIȘNIEC: DIEZ POEMAS

El segundo en nacer

No quedaba lugar para otro mito
de modo que me retiré
no pedí más que una isla
en un planeta desierto
sin luna, sin constelaciones
con solo un sol pequeñito
lo justo para bastar a un único hombre
por toda la eternidad
Dios fue bueno
consideró que todo ello
estaba justificado
para una vida normal que acabara en la cruz
había llegado demasiado tarde
el segundo en nacer ya no tiene
el aura del primero.

Al doilea născut

Nu mai era loc pentru încă un mit
aşa că m-am retras
n-am cerut decât o insulă
pe o planetă pustie
fără lună, fără constelații
doar cu un soare mai mic
atât cât să ajungă unui singur om
pentru eternitate
Dumnezeu a fost bun
a considerat că toate acestea
erau justificate
pentru o viață normală care să sfârșească pe cruce
venisem prea târziu
al doilea născut nu mai are
aura primului.

Vista aérea de la ciudad de Braşov. Fuente: dominio público

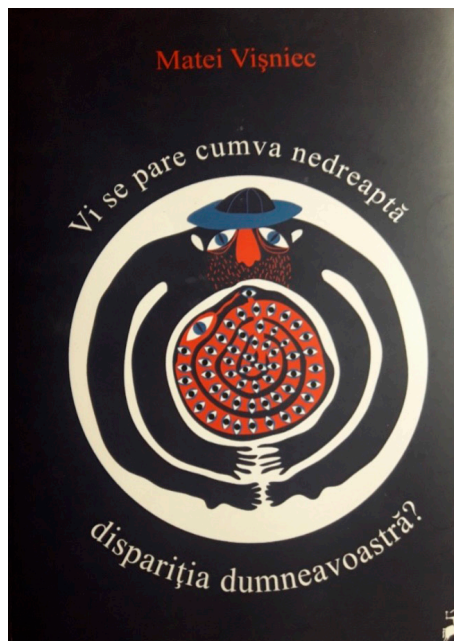
Me encogí como un ovillo

Cuando iba a continuar este poema
hete aquí que una mosquita
                  una migaja de insecto casi
                  invisible
se me posó, como una coma
como un extraño signo de puntuación
en medio de la frase
No pude avanzar más allá de
la mosquita
la mosquita me bloqueó de por vida
invisible como era, la pequeña bestia se convirtió
en una especie de dique contra todos
mis pensamientos profundos
contra toda mi energía poética
Me encogí como un ovillo
me inhibí
y ya no se volvió a saber de mí.

M–am strâns ca un ghem

Când să continui acest poem
 ce să vezi, o musculiță
     o fărâmbă de insectă aproape
     invizibilă
 mi se așeză, ca o virgulă
 ca un semn bizar de punctuație
 în mijlocul frazei
 n–am mai putut avansa dincolo de
 musculiță
 musculița m–a blocat pe viață
 invizibilă cum era, bestia mică deveni
 un fel de baraj pentru toate
 gândurile mele profunde
 pentru toată energia mea poetică
 m–am strâns ca un ghem
 m–am inhibat
 nu s–a mai știut nimic de mine.

Portada original de una obra de Vişniec. Fuente: dominio público

Yo

No puedo escribir ni una sola palabra
sin oírla gritar
YO
hasta la palabra yo grita YO
todas las palabras tienen la impresión de ser
    mi retrato
y dado que salen de mí creen además
que yo soy una cosa distinta del mundo
mis sentidos gritan yo
y me aseguran que me rezan
solo a mí
todo cuanto veo, todo cuanto oigo, todo cuanto percibo
aúlla con desesperación
YO, YO, YO
Yo la vista, yo el oído, yo el olfato
nosotras las papilas gustativas, yo la piel, yo el trago en seco
no tenemos nada que ver con nadie
no guardamos relación más que contigo
(cualquier ilusión es inútil, al mundo que nos rodea
nadie tiene acceso
mientras siga siendo él mismo)
pero yo sonrío, porque sé algo más
dentro de poco me convertiré
    en una carcajada
detrás de la palabra YO
acecha la palabra NOSOTROS
torturadora
que no entiende de bromas.

Eu

Nu pot scrie un singur cuvânt
fără să nu-l aud strigând
EU
până și cuvântul eu strigă EU
toate cuvintele au impresia ca sunt
portretul meu
și întrucât ies din mine ele mai cred
că eu sunt altceva decât lumea
simțurile mele strigă eu
și mă asigură că se roagă
numai la mine
tot ce văd, tot ce aud, tot ce simt
urlă cu disperare
EU, EU, EU
eu auzul, eu văzul, eu mirosul
noi papilele gustative, eu pielea, eu înghițitul în sec
nu avem nicio treabă cu nimeni
nu avem legătură decât cu tine
(inutilă orice iluzie, la lumea înconjurătoare
nimeni nu are acces
atâta vreme cât rămâne el însuși)
dar eu surâd mai știutor fiind
nu mai e mult și voi deveni
un hohot de râs
în spatele cuvântului EU
pândește cuvântul NOI
torționar
care nu știe de glumă.

Cuando pongo punto

De entre tantos restos de naufragio ¿qué iba a sacar?
elegí el día de hoy
una forma indefinida de presente
se me había comunicado que sería eterna
estaba cansado en el momento de la elección
me dejé cegar por las pulsiones de la inmortalidad
y ahora, mira: me aburro como una ostra
daría cualquier cosa por regresar a la nada
una pausa larga entre dos paréntesis protectores
una codificación del ojo
un perfecto agarrotamiento de los párpados — esto
es lo que me haría falta ahora
que le pongo punto.

Când pun punct

Dintre atâtea epave ce era să fac?
am ales ziua de astăzi
o formă nedefinită de prezent
mi se spusese că va fi eternă
fusesem obosit în momentul alegerii
m-am lăsat orbit de pulsuniile imortalității
și acum uite: mă plictisesc de moarte
aș da orice pentru revenirea la neant
o pauză lungă între două paranteze protectoare
o încifrare a ochiului
o încleștare perfectă a pleoapei — asta
mi-ar trebui acum
când pun punct.

Paisaje característico de la provincia de Bucovina. *Fuente:* dominio público

Dices una cosa y haces otra

Dices una cosa y haces otra: he aquí
el reproche que la mano derecha
le hace desde hace algún tiempo a la mano izquierda
tampoco el ojo derecho está satisfecho
con el ojo izquierdo
ya no sueñas a mi mismo compás
y cuando parpadeas salpicas con pestañas
sajadas
también la rodilla derecha siente
vergüenza de la rodilla izquierda, de
lo a menudo que se queda pegada a la tierra, de
lo rápido que se convierte en tierra
prisionera entre todas estas riñas
domésticas
¿qué puedo hacer yo? me
arranco la oreja izquierda con la mano
derecha
y la lanzo a las malas lenguas:
¡tomad! alimentaos de lo que hayáis oído
de mí
(la oreja izquierda, se me ha olvidado deciros
solo graba los susurros).

Una spui și alta faci

Una spui și alta faci: iată
reproșul pe care mâna dreaptă
îl face de o vreme mâinii stângi
nici ochiul drept nu e mulțumit
de ochiul stâng
nu mai visezi în ritm cu mine
iar când clipești stropești cu gene
brusc retezate
îi zice ochiul drept ochiului stâng
și genunchiului drept îi este
rușine de genunchiul stâng, de
cât de des stă lipit de pământ, de
cât de repede devine una cu pământul
prizonier între toate aceste certuri
de familie
ce pot să fac eu? îmi
smulg urechea stângă cu mâna
dreaptă
și o arunc în gura lumii:
na! hrăniți-vă cu cele auzite
de mine
(urechea stângă, am uitat să vă spun
nu înregistrează decât șoaptele).

La salida por la boca negra de la palabra

Puede que si escribo toda la noche
se me pase
por la mañana estaré triste pero contento y puede
que la sombra gigante del día se me quede pegada a las palmas
existe una sola muerte segura, la muerte por
inexistentes cubitos de hielo
existe una sola salida segura del universo, la salida
por la boca negra de la palabra universo
hace mucho que deseaba escribir versos
sobre mi propio deseo de escribir
he aquí que esta noche cuando las huellas de las cosas
se han derretido
ya es la hora de una nueva historia
las puertas se han abierto la llave se ha calentado
hierve el té los semáforos han hablado
se ponen en movimiento unas enormes cisternas de sudor
el último gran fusilado en la frente se retuerce
en su bala

Ieşirea prin gura neagră a cuvântului

Poate dacă am să scriu toată noaptea
o să-mi treacă
dimineaţa voi fi trist dar fericit şi poate
umbra gigantică a zilei mi se va lipi de palme
există o moarte sigură, moartea prin
cuburile inexistente de gheaţă
existe o ieşire sigură din univers, ieşirea
prin gura neagră a cuvântului univers
de mult îmi doream să scriu versuri
despre propria mea dorinţă de a scrie
iată, în această seară când urmele lucrurilor
s-au topit
e deja timp pentru o nouă poveste
uşile au fost închise cheia s-a încins
fierbe ceaiul semafoarele au vorbit
se pun în mişcare uriaşe cisterne cu sudoare
ultimul mare împuşcat în frunte se răsuţeşte
în glonteale său

Cansado y sucio con los ojos inyectados

Solo el perro vaga ya por la ciudad
cansado y sucio con los ojos inyectados
se detiene junto al cuerpo inerte
de Anaxágoras piensa fijate
no quiso creer en los dioses y ahora
está muerto
el perro vagabundea todo el día por la ciudad
viaja por las calles quemadas por el sol
piensa qué fea es la ciudad con un único perro
qué feo es el mundo que pare
un solo dios
muerto
el perro se detiene junto a mi boca
y se echa a llorar
me dice levántate, bestia humana,
monstruo, ¿no ves que empieza a hacer frío, no lo ves?

Obosit și murdar cu ochii injectați

Numai câinele mai rătăcește prin oraș
obosit și murdar cu ochii injectați
se oprește lângă trupul inert
al lui Anaxagora se gândește iată
n-a vrut să creadă în zei iar acum e mort
câinele rătăcește toată ziua prin oraș
călătorește pe străzile arse de soare
se gândește ce urât e orașul cu un singur câine
ce urâtă e lumea care naște numai
un singur zeu
mort
câinele se oprește lângă gura mea
și începe să plângă
îmi zice trezește-te, bestie umană,
făcătură, nu vezi că se lasă frigul, nu vezi?

Las ausencias de un día de la ciudad

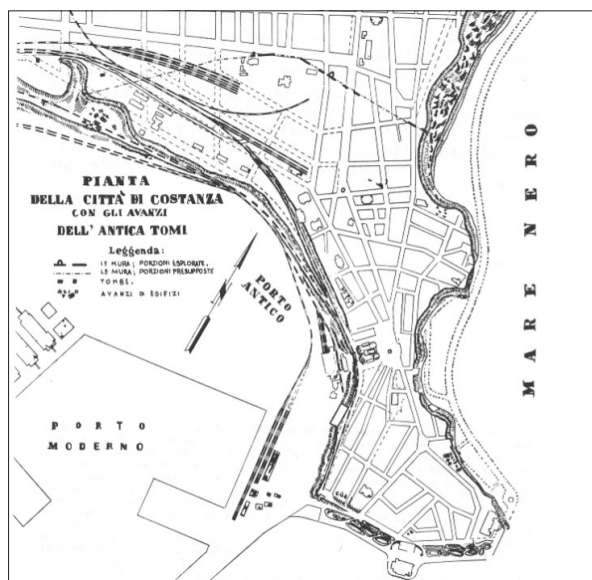
A veces Sócrates se despierta asustado por el excesivo
silencio las mil puertas están abiertas
sobre las calzadas los coches arden latentes monótonos
en las ventanas las cortinas aún se balancean despacio
en las salas de espera los cigarrillos aún humean
Sócrates corre por las calles desiertas a través de los inmensos
parques nos llama sudoroso desde los diques alargados
o desde las plazas silenciosas la piel de la ciudad se vuelve
tan transparente que le moja los pies
al caer la noche vuelve aburrido y triste y
se duerme con el sombrero a sus pies delante de la tienda
de fruslerías sueña con nuestros castaños y los periquitos
de nuestras jaulas
de pronto despierta asombrado a su alrededor
nosotros, los viandantes apresurados, hacemos la compra
diaria y de vez en cuando le echamos
al sombrero alguna moneda brillante

Absențele de o zi ale orașului

Uneori Socrate se trezește înfricoșat de prea multă liniște cele o mie de uși sunt deschise pe șosele mașinile ard mocnit monoton la ferestre draperiile se mai clatină încet prin sălile de așteptare țigările mai fumegă Socrate aleargă pe străzile pustii prin imensele parcuri ne strigă asudat de pe diguri prelungi ori din piețele tăcute pielea orașului devine atât de transparentă încât îi udă picioarele spre seară se întoarce plictisit și trist și adoarme cu pălăria la picioare în fața magazinului de mărunțișuri ne visează castanii și sticleții din colivii

dintr-o dată se trezește mirat în jurul lui noi, trecătorii grăbiți, ne facem cumpărăturile zilnice iar din când în când îi mai aruncăm în pălărie câte o monedă strălucitoare

Plano antiguo de la ciudad de Constanza. Fuente: R. Vulpe, "Ovidio nella città dell'esilio", Studi Ovidiani (Roma 1959, p. 61)

Encontraré osos maravillosos

Me iré de caza a partir de mañana
con una bala en el bolsillo derecho
con un mango de cuchillo en el bolsillo
izquierdo encontraré osos maravillosos
animales grandiosos me aterrarán
yo miraré asustado alrededor pero
ellos dirán no tengas miedo
elige un ejemplar vigoroso de entre
nosotros será tuyo no tienes ni
siquiera que llevarlo auestas él
caminará contigo hombro con hombro
hasta la entrada al pueblo y solo
entonces te pedirá que lo mates.

Voi întâlni urși minunați

Voi pleca de mâine la vânătoare
cu un glonte în buzunarul drept
cu un mâner de cuțit în buzunarul
stâng voi întâlni urși minunați
animale grandioase mă vor înspăimânta
eu mă voi uita speriat în jur dar
ele vor spune nu-ți fie frică
alege un exemplar viguros dintre
noi va fi al tău nu trebuie nici
măcar să-l cari în spinare el
va merge cu tine umăr la umăr
până la intrarea în sat și abia
acolo te va ruga să-l ucizi

Estampa de la ciudad de Braşov. Fuente: dominio público

Las cuerdas que desde hace tanto tiempo

No lo hagáis, por favor, no lo hagáis
grita mi hermano
mientras nosotros
los cien pintores
lo atamos estrechamente con las cuerdas
que desde hace tanto tiempo tenemos escondidas
en los bolsillos
Parad, parad, no quiero posar
para nadie
grita mi hermano
mientras nosotros, los cien pintores
nos apoyamos unos contra otros los caballetes
y preparamos los colores a toda prisa
No, por favor, no
grita ahogado mi hermano
mientras nosotros, los cien pintores
le despedazamos el rostro en cien lienzos
no hacía falta, no susurra tenue
mi hermano
Cuando, al fin, los retratos están listos
cortamos en silencio
los trozos de cuerda
y el cuerpo de mi hermano
sale rodando
hacia la fosa común.

Funiile pe care de atâta timp

Nu faceți asta, vă rog, nu faceți asta
 urlă fratele meu
 în timp ce noi
 cei o sută de pictori
 îl legăm strâns cu funiile
 pe care de atâta timp le ținem ascunse
 în buzunare
 Opriți-vă, opriți-vă, nu vreau să pozez
 nimănu
 urlă fratele meu
 în timp ce noi, cei o sută de pictori
 ne proptim unul de altul șevaletele
 și ne pregătim culorile în grabă
 Nu, vă rog, nu,
 urlă sufocat fratele meu
 în timp ce noi, cei o sută de pictori
 îi sfâșiem chipul în cele o sută de pânze
 nu trebuia, nu mai șoptește stins
 fratele meu
 Când, în sfârșit, portretele sunt gata
 retezăm tăcuți
 bucățile de funie
 și trupul fratelui meu
 se rostogolește
 în groapa comună.

Vișniec: un autor para todo tipo de público.
 Fuente: María del Mar Calvo

